

suplimentul **Oberliht**

<http://oberliht.com>
august 2010

proiectul

CHIOȘC

Spații

Acest supliment prezintă 2 inițiative și la rândul lor experiențe distincte, atât în plan geografic cât și din punct de vedere al adoptării unor strategii diferite de preluare a spațiului în raport cu un anumit context economic și politic. Ambele experiențe sînt reunite de necesitatea desfășurării unor activități artistice și nu numai - de aici și necesitatea pentru spațiu care ar pune la un loc mai multe inițiative și indivizi, și desigur energii.

Castelul Insterburg din regiunea Kaliningrad (Rusia), fosta Prusie de est, reînviat de un grup de entuziaști, prezintă o experiență fondată pe necesitatea salvării patrimoniului locului prin conservarea, restaurarea și ulterior transformarea ruinelor unui castel părăsit într-un loc unde vizitatorul ar putea cunoaște mai multe despre istoria ținutului și a locuitorilor lui.

Squat 73 oferă un prim exemplu din Moldova de squatare a unui spațiu cu scopul transformării acestuia într-un centru socio-cultural autonom - o inițiativă care se află la început de cale. Ambele experiențe sînt raportate la spațiu, de aici și întrebarea: în ce măsură spațiul determină o experiență sau acțiune artistică/științifică/socială?

Vom încerca să oferim un răspuns la acest subiect în numerele următoare ale suplimentului Oberliht.

Vladimir US

Spaces

This supplement presents 2 distinct initiatives and experiences, both geographically and from the point of view of adopted strategies deployed to occupy a space in a specific politic and economic context. Both experiences are connected through the need for artistic action and not only, and hence the necessity for space, which can attract many initiatives, people and also energies.

Insterburg Castle from Kaliningrad region (Russia), former Eastern Prussia was revived by a group of enthusiasts and presents a specific experience founded on the need for protection of the local heritage through its conservation, restoration and finally through transformation of the ruined and empty castle into a place where visitors could discover the history of the region and its people.

Squat 73 can be listed among first examples from Moldova of squatting with the purpose to establish an autonomous socio-cultural center - an initiative that is at its very beginning. Both examples are defined through space and hence the question: to which extent the space determines an artistic/scientific/social experience or action?

We will try to offer some answers on this question in the next editions of Oberliht supplement.

Vladimir US

ATENȚIE! Monument al arhitecturii ocrotit de stat, stencil aplicat pe fațada Squat-ului 73, Chișinău, 2010, foto: Vladimir US

Castelul Insterburg nu este un simplu spațiu – e o casă

Organizația noastră noncomercială se numește „Fondul Casei-Castel”. Cu 13 ani în urmă, am inițiat lucrările de renaștere a monumentului istoric și cultural de importanță federală, Castelul Insterburg, ce datează din secolul XIV. Deseori, astfel începe discuția despre activitatea noastră.

Sau: În anul 1997, în orașul Cherniahovsk, un grup de entuziaști a început să activeze în direcția conservării moștenirii ținutului... Suntem copiii pământului nostru – regiunea Kaliningrad, fosta Prusie de est. După al doilea război mondial, pe acest teritoriu a început să încolțească o altă viață și o altă cultură. Ceea ce ne-a revenit ca moștenire nu era acceptat, nu era studiat și, ca rezultat, era respins și distrus. Unde te uiți, sunt doar ruinele prăfuite ale castelelor și bisericilor. Însă iată că noile generații, născute aici, creșteau și priveau curioase la ceea ce-i înconjura. Treptat, au venit timpuri când a început să se vorbească despre asta. Problema conservării moștenirii a rămas deschisă.

Nu este o întâmplare că anume în acei ani mentorul nostru, Alvira Emmanuilovna Ivanov, a ridicat în consiliul deputaților problema creării unui muzeu al orașului pe teritoriul castelului Insterburg. Decizia a fost luată și apoi a uitată cu succes. După zece ani, Alvina, pensionată deja, a continuat demersurile pentru crearea muzeului istoriei ținutului. Fiica ei Tatiana (coreograf și culturolog), soțul Tatiane, Alex-

ei (care este istoric), prietenul lui Alexei și Tatiane, care este pictor și eu, Vlada, prietena Tatiane (la rândul meu culturolog și conducătorul unui teatru de amatori). Noi suntem grupul de entuziaști care au susținut această idee. La acel moment, fiecare dintre noi și-a încercat destinul în țări îndepărtate, a obținut studii superioare, a avut experiența activității profesionale și cea a lichidării instituției unde lucra, consecința fiind pierderea locului de muncă.

Pe teritoriul Castelului Insterburg, care a fost arendat atunci de Direcția pentru reparație și construcție, ne-a fost alocată, în iulie 1997, o odaie, în baza Deciziei Consiliului de deputați privind crearea muzeului. Acolo a început să activeze filiala Centrului științific și de producție, scopul fiind protecția monumentelor de cultură și istorie pe lângă direcția de Cultură a Regiunii Kaliningrad. Centrul a fost condus consecutiv de Alvina Emmanuilovna și de Alexei. Acest fapt asigură legitimitatea acțiunilor noastre.

Cel mai mult doream să fim necesari și utili orașului nostru. Ideea creării muzeului în locul în care a fost cândva părea foarte interesantă. Am început cu o curățenie de zile mari. În calitate de voluntari se ofereau copii, militarii angajați în cultură, organizații sociale și mulți alții. Pentru a le mulțumi, am organizat primul spectacol de teatru popular. Spectatorii noștri l-au vizionat cu interes, stând așezați pe lazi metalice în curtea Castelului. În ziua oferirii dreptului de a fi oraș Castelului Insterburg, am organizat o conferință științifico-practică cu denumirea „Soarta Omului – Soarta Pământului”. Am invitat istorici specialiști și amatori pentru a culege informații despre Castelul Insterburg.

Apoi am inaugurat prima expoziție a muzeului, constând în colecțiile oferite de locuitorii orașului. În 1998, a organizat un raid turistic cu participarea tinerilor, cu scopul de a găsi exponate de muzeu. Tot atunci, de pe teritoriul castelului a plecat Direcția de reparație și construcție. În 1999, am deschis primul

sezon turistic de vară. Am început să organizăm excursii. Am creat spectacolul „O zi din viața castelului medieval”.

Au venit timpurile noi. Timpul de a vorbi cu spectatorii despre conservarea testamentului printr-un limbaj artistic. Prin legende, lupte între cavaleri, teatrul umbrelor, galerie artistică, noi transmitem atitudinea noastră față de loc. În același an a fost scrisă și validată concepția de utilizarea a monumentului de către Ministerul Culturii din FR și a fost înregistrată organizația noncomercială: „Fondul Casa-Castel”. De atunci, în fiecare an, începând cu 1 mai și terminând cu 10 octombrie, se desfășoară sezonul de vară al Castelului Insterburg. Este perioada de timp cea mai activă. După o iarnă tăcută, se deschid porțile și o mulțime de oameni curioși și interesați formează spațiul Castelului viitorului, unde fiecare își construiește propriul castel. În el teritoriile nu se împart cu bucățile, acolo oamenilor, care sunt uniți printr-un singur interes, le aparține timpul. În opinia mea, acesta e cel mai de preț lucru pe care-l poate obține un participant.

Festivalurile, conferințele, raidurile, turnirele, plaine air-urile, seminariile, concertele, balurile, masterclass-urile, spectacolele, încoronările îndrăgostiților – toate își au timpul său. În Castel au apărut pe rând: festivalul stilului „Epoacă. Muzică. Costum”, festivalul de creație „Granițele mileniilor”, festivalul culturii medievale „Turnirul cavaleresc”, școala umanitară de vară Cherniahovsk, festivalul de artă contemporană „Insterfest”, festivalul „Castelul poveștilor”. Acestea nu sunt teme pentru discuții inventate. Pur și simplu apare o persoană entuziasmată de ideea sa, iar noi o ajutăm să o realizeze.

Fondul nostru nu adună bani, ci adună prieteni. Acum avem în jur de zece mii de parteneri, care locuiesc în diverse orașe și țări și care au aceeași dorință de a participa la renașterea Castelului Insterburg. Apariția inovațiilor este una dintre condițiile

Замок Инстербург это не просто пространство - это дом.

Наша некоммерческая организация называется «Фонд» Дом-Замок». 13 лет назад мы начали работу по возрождению памятника истории и культуры 14 века, памятника федерального значения - Замок Инстербург. Часто, именно так, я начинаю рассказ о нашей деятельности.

Или: в 1997 году в городе Черняховске группа энтузиастов начала работу по сохранению наследия края... Мы дети своей Земли - Калининградской области, бывшей Восточной Пруссии. После Второй Мировой Войны на этой территории стала прорастать другая жизнь и культура. То, что осталось нам в наследство не принималось, не изучалось, как следствие отторгалось и разрушалось. Куда ни глянь, кругом покрытые пылью веков руины замков и кирх. Но росли новые поколения, рожденные уже здесь, и с любопытством взирали на то, что их окружало. Постепенно наступили времена, когда об этом заговорили. Тема сохранения наследия становилась открытой.

Не случайно, что именно в эти годы наша наставница заведующая отделом культуры

Черняховска – Альвина Эммануиловна Иванова на совете депутатов поставила вопрос о создании городского музея на территории Замка Инстербург. Решение было принято и благополучно забыто. Спустя 10 лет, на пенсии, Альвина Эммануиловна продолжила работу по созданию музея истории края. Ее дочь – Татьяна, хореограф и культуролог. Муж Татьяны – Алексей, историк. Друг Алексея и Татьяны – Андрей, художник. И я, Влада – подруга Татьяны, руководитель любительского театра и культуролог. Мы - группа энтузиастов поддержали эту дерзкую идею. К тому времени каждый из нас попробовал счастья в далеких краях, получил образование, имел опыт профессиональной деятельности и ликвидации учреждений с последующей потерей работы.

На территории Замка Инстербург, который был арендован тогда РСУ (ремонтно-строительным управлением) нам выделили в июне 1997 года одну комнату, на основании документа - решения совета депутатов о создании музея. В ней начал работать филиал Научно-производственного центра по охране памятников истории и культуры Управления Культуры Калининградской области. Его возглавляли по очереди Альвина Эммануиловна и Алексей. Это обеспечивало законность наших действий.

Больше всего на свете мы хотели быть нужными и найти применение в своем городе. Идея создания музея там, где он когда-то был, казалась безумно интересной. Начали с грандиозной уборки. В субботниках участвовали дети, военные, работники культуры, общественные организации и многие другие. В благодарность для них мы организовали первое представление народного театра. А первые наши зрители с любопытством его смотрели, сидя на металлических ящиках во дворе Замка. В день вручения Инстербургу прав города мы провели научно-практическую конференцию

«Судьба Человека – Судьба Земли». Пригласили специалистов и любителей истории, чтобы собрать информацию о Замке Инстербург.

Затем открыли первую экспозицию музея, из коллекций предоставленных жителями города. В 1998 году организовали молодежный туристический рейд для поиска музейных экспонатов. Тогда же территорию Замка покинуло Ремонтно-строительное управление. В 1999 году мы открыли первый летний туристический сезон. Стали проводить экскурсии. Придумали представление «Один день средневекового замка».

Началось новое время. Время говорить со зрителями о сохранении наследия творческим языком. Через легенды, рыцарские сражения, театр теней, художественную галерею, мы передавали свое отношение к месту. В этом же году была написана и утверждена Министерством Культуры РФ концепция использования памятника и зарегистрирована некоммерческая организация «Фонд» Дом-Замок».

С тех пор ежегодно с 1 мая по 10 октября проходит летний сезон Замка Инстербург. Это самое активное время. После тихой зимы ворота распахиваются, и массы любопытных, интересных людей формируют пространство Замка будущего, где каждый строит свой Замок. В нем не раздается по кусочку территория, в нем людям, объединенным каким-либо интересом, принадлежит время. На мой взгляд, самое ценное, что может получить человек.

Фестивали, конференции, рейды, турниры, пленэры, семинары, концерты, балы, мастер-классы, представления, коронации влюбленных – для всего есть свое время. В Замке по очереди появились на свет: фестиваль стиля «Эпоха.Музыка.Костюм.», фестиваль творчества «Грани тысячелетий»,

Orașul, 2009, foto: Fondul "Casa-Castel"

Orașul, 2009, foto: Fondul "Casa-Castel"

jocului, necesară pentru întreținerea sistemului, care presupune petrecerea timpului cu inițiativă. Ideea de renaștere a testamentului este ceea ce dă un impuls permanent pentru sistema de muncă voluntară, gratuită. Prin atașarea activă la proces, fiecare om devine un mecena. El contribuie, prin munca sa ori cu mijloace materiale, aducând astfel un aport de binefacere pentru conservarea testamentului regiunii.

E cu mult mai ușor să construiești pereții castelului decât să-i umpli. Nu este ușor să faci ca el să fie necesar cuiva și să-și găsească un stăpân. Castelul nostru e casa noastră, deși nu locuim în el, însă avem grijă de el, îl menținem curat, îl umplem cu sens, protejăm. Iar el ne protejează pe noi și visele noastre.

Organizația noastră „Fondul „Casa-Castel” a obținut în 2003 drepturi juridice de beneficiar. În 2006, obiectul de importanță federală, monument istoric și cultural din sec. XIV, castelul Insterburg a fost inclus în programul federal „Cultura Rusiei”. În 2006, au demarat primele lucrări anti-incendiarie.

Acum noi transmitem experiența noastră asupra altor obiecte ale populației. Partenerii noștri aplică cu succes tehnologiile inventate și aprobate în cazul altor monumente. În castelul Insterburg, fiind pasionați de procesul de creație, oamenii tineri fac alegerea, își găsesc menirea în viață. Exemple pozitive putem vedea în fiecare zi. Deja devenind mături, ei se întorc împreună cu familiile lor ferice, în calitate de specialiști serioși în domeniul ales de ei. Acum copiii lor vin să se joace în grădinița istorică pentru copii al Castelului Insterburg. Iar prietenii noștri continuă să cerceteze și să construiască noi castele.

În depărtatul an 1997, noi eram pioneri în acest tip de activitate. Eram aprinși de flacăra entuziasmului. Voiam să construim Castelul în termeni foarte restrânși. Acum ne aducem aminte de asta zâmbind. A venit timpul proceselor profunde, deciziilor gândite, ce nu suportă graba și agitația. E timpul includerii în realizarea proiectului de renaștere a Castelului Insterburg a cercetătorilor și specialiștilor de cel mai înalt rang.

Tema acestui an se numește vara arhitecturală, face parte din proiectul internațional „Instergod”. Noi am inițiat crearea noii școli de arhitectură prusiană și renașterea întregului oraș. O mulțime de specialiști tineri și de alți visători temerari vor zămisli Castelul și orașul viitorului.

După noi, vor locui acolo stăpâni iubitori – copii noștri. Și ei, la rândul lor, vor întâlni cu nerăbdare oameni. Împărtășind o ceșcuță de ceai și o discuție plăcută lângă cămin, și ei vor face rost de prieteni. Și așa va fi până la sfârșitul zilelor.

text: **Vlada SMIRNOVA,**
Zâna Castelului Insterburg

Cetatea Insterburg, foto: Fondul "Casa-Castel"

фестиваль средневековой культуры «Рыцарский турнир», Черняховская летняя гуманитарная школа, фестиваль современного искусства «Инстерфест», фестиваль современного искусства «Замок сказок». Это не надуманные темы для разговора. Просто появляется человек, окрыленный своей идеей, а мы помогаем ее реализовать.

Наш фонд не копит деньги, мы копим друзей. Теперь это около 10 тыс. единомышленников, живущих в разных городах и странах. Но одинаково желающих участвовать в возрождении Замка Инстербург.

Появление инноваций, это условия игры, необходимые для поддержания системы инициативного досуга. Идея возрождения наследия – то, что дает постоянный импульс для системы добровольного безвозмездного труда. Через активное включение в процесс, каждый человек становится меценатом. Он вкладывает труд или средства, делая свой благотворительный взнос в сохранение наследия края.

Стены старого замка построить гораздо легче, чем наполнить их содержанием. Не просто

сделать так, чтобы он стал кому-то нужным и обрел хозяина. Наш Замок – наш дом, хоть мы и не живем в нем, но мы заботимся о нем, убираем его, наполняем смыслом, защищаем. А он защищает нас и наши мечты.

Наша организация «Фонд «Дом-Замок» в 2003 году получила юридические права пользователя. В 2006 году объект федерального значения, памятник истории и культуры 14 века – Замок Инстербург был включен в федеральную целевую программу «Культура России». В 2008 начались первые противоаварийные работы. Сейчас мы транслируем свой опыт на другие объекты населения. Наши последователи с успехом используют изобретенные и апробированные технологии на других памятниках.

В Замке Инстербург, увлекаясь процессом познания, молодые люди делают свой выбор, обретают свое предназначение в жизни. Положительные примеры мы видим каждый день. Повзрослев, они возвращаются серьезными специалистами в выбранном деле со своими счастливыми семьями. Теперь их дети приходят играть в детский исторический садик Замка Инстербург. А наши друзья продолжают исследовать и строить новые Замки.

В далеком 1997 году мы были «пионерами» своего дела. Мы горели огнем энтузиазма. И хотели в кратчайшие сроки построить Замок. Теперь мы вспоминаем об этом с улыбкой. Настало время глубинных процессов, взвешиваемых решений, не терпящих суеты и спешки. Время включения в реализацию проекта возрождения Замка Инстербург исследователей и специалистов самого высокого уровня. Новая тема этого года - архитектурное лето, международный проект «Инстергод». Мы взялись за создание новой прусской архитектурной школы и возрождение всего города. Множество молодых специалистов и дерзких мечтателей будут сочинять Замок и город будущего.

После нас в нем будут любящие хозяева – наши дети. Они также как и мы будут гостеприимно встречать людей. Разделив чашку чая и приятную беседу у камина, они тоже обретут друзей. И так до бесконечности...

текст: **Влада СМІРНОВА**
Фея Замка Інстербург
перевод: **Вадим ВАСИЛІУ**

Cetatea Insterburg, foto: Fondul "Casa-Castel"

„Noi facem ceva din nimic, noi n-avem bani, noi squatăm”

Am împins gardul albastru ca să-mi fac loc și mă strecur repede pe lângă zid, să nu fiu văzută de paznicul de-alături. Intru într-o curte neîngrijită, plină de buruieni, calc atent pe pietre, să nu nimeresc în băltoace, deși ploaia m-a pătruns deja până la piele. Ajung în fața vilei cu două etaje. Ușa are lacătul, dar nu e încuiată. Bat de câteva ori – nici o reacție.

Cu două zile în urmă cineva spărsese ușa și furase două biciclete dinăuntru. Trag, și ușa se deschide. Urc scările înguste, înclinate pe-o parte, care-mi scârțâie sub picioare. Mi se face frică treptat. Ajung în dreptul „băii” și mă uit repede înăuntru – nimeni. Verific și bucătăria, la stânga. Gol. *Fiiix!* strig încet, să nu fiu auzită parcă. *Radu? Anatol!* Nici o reacție. Podeaua e pe jumătate reparată, pe pereți au apărut 2 graffiti-uri noi și un poster care promovează vegetarianismul. Același steag cu AC/DC deasupra ușii spre balcon. Aceleași câteva scaune. De pe sobe a fost ștearsă funinginea. Într-un cui e agățat un rucsac. Mă apropii de mansarda întunecoasă, dar îmi amintesc de liliecii care s-ar putea ascunde aici, de asta fug repede în cealaltă cameră. După ce mă conving că nu e nimeni, cobor și intru la etajul întâi, trec peste moloz, dar nici aici nu se vede cineva...

La ieșire, când văd inscripția *Centro Socio-Culturale Autogestito* încerc să-mi închipui reacția proprietarului, un italian ce s-a întors acum 2 săptămâni în

Moldova. De fapt, această construcție de la începutul secolului XX, abandonată, e primul squat „oficial” din Chișinău.

A *squata* înseamnă a ocupa fără permisiunea proprietarului un spațiu abandonat. Poate fi vorba de case de locuit sau spații industriale, nu contează, ideea e să-l adaptezi necesităților și scopului tău. În lume, există aproximativ un miliard de squatter, deci cam o șesime din populația globului trăiește în aceste spații.^{1*} În Mumbai, India, de exemplu jumătate din cei 10-12 milioane de locuitori sunt squatter. Când spun *squat*, mă gândesc la tinerii boemi sau artiști contemporani, la hippie... Într-adevăr, multe dintre ele devin ateliere de creație pentru artiști, spații ieftine sau gratuite pentru tinerii care nu pot/vor să plătească chirie. În țările în care acest lucru e tolerat, se organizează adevărate centre socio-culturale, baruri, biblioteci, magazine second-hand sau specializate în anumite domenii, expoziții, cluburi, săli de teatru underground, de concerte, studiouri foto sau platouri de filmare. În Europa, ideea de squat a apărut în anii ‘60-’70, primii squatter fiind și primii hippie de-aici. Una dintre cele mai cunoscute comunități în acest sens este *Christiania* din Copenhaga, formată în 1971 într-o bază militară dezafectată. Aceasta număra la început cam 1000 de locuitori, cifră mult depășită în prezent. Există și squatturi cu „ferestre negre”, unde locuitorii se ascund, fie pentru că nu vor să aibă probleme cu poliția, fie că preferă să trăiască „incognito”, fără a interacționa cu ceilalți.

Totuși, cei mai mulți oameni squatează din necesitate, din lipsa unui alt loc de trai, ia acele squatturi se transformă cu timpul în adevărate *orașe-fantomă*, practic autonome, deși considerate, de cele mai multe ori, ilegale. De obicei, condițiile de trai sunt mizere aici, iar locuitorii nu au acte și nu se angajează legal, deci se ocupă cu alte chestii, traficul de droguri fiind foarte răspândit... Așa e unul din principalele motive pentru care autoritățile luptă cu squatting-ul.

De ce să construiești sau să plătești pentru un spațiu când există atâtea clădiri abandonate, neex-

plorate, mai ales că de cele mai multe ori tinerii artiști care vor să facă ceva nu au (suficienți) bani? Evident, mai e și dorința de a fi independent, de a face ceva care să depășească limitele comunului, care să inspire și unde să te simți liber să-ți crezi propriile reguli. Există multe riscuri: proprietarul sau nesiguranța tehnică a unor clădiri, posibilitatea de a fi jefuit... Totuși, dacă există dorința, acestea sunt depășite.

Interviu

Despre prima echipă de squatter din Chișinău am vorbit cu Anatolie Juraveli, inițiatorul acțiunii.

Anatol, de ce ai decis să squatezi ?

În Chișinău lipsesc cu desăvârșire centrele unde tinerii ar putea interacționa, manifesta și crea. Chișinăul e mort din acest punct de vedere. Și nici statul nu-i pasă. Squattarea e o metodă semilegală de a-ți face singur aceste centre. De a-ți face singur dreptate. Noi squatăm clădiri cu scopul de a le transforma în mici sau mari Centre Socio-Culturale Autogestionate, non-profit, pe modelul squaturilor cunoscute din Europa. Avem și un fel de slogan internautic. „Noi facem ceva din nimic, noi n-avem bani, noi squatăm”, care spune totul. De ce să stea clădirile abandonate dacă ele pot fi folosite? Și încă în beneficiul public. Noi pur și simplu forțăm ușa, legea, dar nu într-un sens violent. Altfel, în statul nostru nu ai cum schimba ceva. Noi n-avem timp pentru a aștepta evoluția lucrurilor și mentalităților moldave.

Cu cine te ocupi de asta ? Există mulți oameni interesați ?

Am început toată treaba în trei oameni: eu, Stas și Adrian, doi studenți la medicină. Ruși și ei. Oamenii apar, dispar. Mulți vin, se interesează. Dar puțini se întorc, la ajutor, curățat, reparat, căci de lucru se găsește. Moldoveanul nostru, la idei mai neobișnuite pentru spațiul natal, caută mereu scuze de a nu acționa. Mai apare și frica tipică, scepticismul veșnic ș. a. m. d. Noi dorim să formăm un grup activ de squater. Cei interesați să ne caute.

Ce trebuie să știi/faci pentru a deveni squatter?

Să squatezi.

Cum ai ales spațiul și cum arăta la început?

La începutul lui iulie, ne ocupam intens de explorare urbană. Am fost prin mai multe clădiri abandonate, unele mai bune decât altele. Într-o noapte de vară, am trecut pe lângă clădirea pe care

“We build something from scratch, we are broke, so we squat”

I push back the blue fence to make a little room for me to sneak along the wall, so that the doorman doesn’t see me. After I get in, carefully walking on stepping stones over the puddles, not to fall in, although the rain has already penetrated to my skin, I discover an untidy yard full of weeds. I reach to the two-storey villa. The door has a lock, but it is open. I knock a few times - no one answers.

Two days ago someone broke the door and stole two bicycles from inside. I pull and the door opens. I climb the narrow stairway, tilted on one side, creaking under my feet. The more steps I take I start to feel the grip that fear has on me becomes stronger and stronger. I see the bathroom and I quickly look inside - nobody. Then I check the kitchen, somewhere on the left. Empty. *‘Fiiix!’* I cry softly, more as if I don’t want to be heard. *‘Radu?’ ‘Anatol!’* No reaction at all. The floor is half repaired, the walls are covered with 2 new graffiti and a poster promoting vegetarianism. The same flag with AC/DC hangs over the balcony door. The same chairs. Someone has recently cleaned the soot off the stove. A backpack is hanging on a nail. I walk to the dark attic, but I remember that bats could be hiding there so I hurry instead to the next room. After I am certain

there is no one here, I go down and get on the first floor, past the rubber, but there is no one here either ...

On my way out, when I see the inscription *Centro Socio-Culturale Autogestito*, I try to imagine the reaction of the owner, an Italian who returned two weeks ago to Moldova. In fact, this construction of the early twentieth century, now abandoned, represents the first “official” squat in Chisinau. To “squat” means without permission from the owner to occupy an abandoned place. This may be houses or industrial premises, it doesn’t matter, the idea is to adapt it to your needs and purpose. There are about one billion squatters around the world, which means, in other words, that about one sixth of the world population lives in such spaces.¹ For instance, in Mumbai, India, half of the 10-12 million people are squatters.

And when I say “squat,” I think first of all of young bohemians or contemporary artists, I think of hippies ... Indeed, many of these empty buildings become workshops for artists, cheap or free places to be used by young people who can not / will not pay rent. In countries where this is tolerated, people organise real socio-cultural centres in empty spaces, bars, libraries or second-hand shops or shops specialized in certain areas, exhibitions, clubs and underground theatres, concerts, photographic or film studios. In Europe, the idea of “squat” emerged in the 1960s-1970s, when the first squatters were in fact the first hippies around here. One of the most popular communities of this kind was *Christiania* in Copenhagen, formed in 1971 in a disused military base. Initially, this community numbered about 1,000 inhabitants, which figure is now far exceeded. There exist squats that have “black windows”, behind which people are hiding, either because they have trouble with the police or because they prefer to live “incognito” without interacting with others. However, most people who “squat” are doing this out of necessity, for they have no other place to live, with such squats turning into real *ghost-cities* (which are practically autonomous) as the time

1 source: wikipedia.org

passes by although they are often considered illegal. Usually, living conditions are miserable here, people having no papers and no possibility to work legally, so that they soon get involved in other businesses, among which drug trafficking is very prevalent ...

This is also one of the main reasons determining the authorities to fight against squatting. But why build or pay for a space when there are so many empty buildings, unexplored, especially since most of the young artists wanting to do something have a lack of money problem? Obviously, there is also the need to be independent, the urge to do something out of the ordinary, to become inspired, the need for a place where to feel free and create your own rules. There are many risks that can appear: the owner or the technical uncertainty of the buildings or the possibility to be robbed ... However, if there is desire, none of these things really count.

Interview

About the first team of squatters in Chisinau I talked with Anatolie Juraveli, the initiator of this action.

Anatoly, how come you decided to squat?

There is an acute lack of centres in Chisinau where young people could interact, express themselves and be creative. When it comes to that, Chisinau is like a dead city. And it’s obvious that the state doesn’t care. Squatting is a semi-legal solution young people use to make their own centres. Something they do to satisfy their own needs. We squat buildings to transform them into smaller or larger self-managed socio-cultural centres, non-profit, based on the model of well-known squats in Europe. We even have some kind of slogan we used on the Internet: “We build something from scratch, we are broke, so we squat”, which says it all. Why should buildings be left abandoned if they can be used? And yet to the public benefit. We simply force the door, the law, but not to a violent end. There is no other way to change things in our country and we have no time to wait for things and mentalities in Moldova to reverse.

Who helps you? There are many people interested?

I started the whole thing in three people: me, Stas and Adrian, two medical students. Broken as well. People appear, people disappear. Many come, looking interested. But few come back, to help with the cleaning, repairing, for there are many things to be done. Moldavians are always looking for excuses not to act when it comes to more unusual ideas for our cultural space. There is also the typical fear, the eternal scepticism so on. We want to form an active group of squatters. And I say this for all those interested to look for us.

What one should know / do to become a squatter? To squat?

Just squat.

How did you choose the space and how it looked in the beginning?

In early July, we were pretty much into urban exploring. We’ve seen several abandoned buildings, some better than others. One summer night, we passed the building you saw and we noticed an opened window. We got in and here we are. We decided that it should be our first building. It was pretty horrible inside, the same as it was in the garden. So much trash. The neighbours used to throw all kinds of things over the fence (and they have done it for years). We collected about forty of those large trash packs of 120L. And we continued ... From the very beginning, we wanted to name this space ‘Miuielc’, but in the end we called it “73.” Squat “73.” Come and help us, because we have here all that you need! (I joked about the first name.)

What is that you have in mind with this space?

First of all, we have to prepare the squat for inauguration. Of course, while we are also looking for people interested in squatting. Because we

Squat 73, Chișinău, 2010, foto: Vladimir US

Squat 73, Chișinău, 2010, foto: Vladimir US

o cunoști și am observat o fereastră deschisă. Am intrat pe ea și uite-ne aici. Am decis că ea-i aceea prima.

Era destul de oribil înăutru, ca și în grădină. Gunoii foarte mult. Căci și porcii de vecini au aruncat gunoii peste gard (de-a lungul anilor). Am strâns vreo patruzeci de pachete de gunoii din alea mari, de 120L. Și mai avem... De la început am vrut să numim squatul „Miuieicr”, totuși, am rămas la „73”. Squatul „73”. Intrați și ne ajutați, că avem di tăti! (Am glumit cu primul nume).

Ce ți-ai propus să faci aici ?

Avem de pregătit squatul pentru inaugurare. Desigur, căutam totodată și oameni interesați și interesați de squatting. Fiindcă nu ne oprim doar la această clădire. Squatul vrem să-l transformăm într-un Centru Cultural-Social alternativ, autogestionat.

În general, squattingul e o activitate nonprofit. De unde intenționați să obțineți bani pentru a fi întreținute?

Banii-s ai noștri. Oricum, nu avem nevoie de mulți bani. Încercăm să folosim toate materialele la îndemână și tot ce mai găsim pe străzi, pe la tomberoane ș. a. m. d. Încercăm să reciclăm materialele aruncate de oameni. De la scaune până la scânduri. După ce squatul va funcționa, bani se vor scoate din evenimentele ce se vor face aici. Nu avem de gând să ne facem profit personal, orice mic ban se va duce în administrarea și întreținerea squatului.

De squaturi se vorbește și cu referire la activități ilegale...

Păi, și squattingul e o activitate semilegală, în unele țări chiar ilegală. Bine, în Moldova legea e bună. Deși, eu aș schimba legea „uzucapiunii imobiliare”, micșorând perioada aia de acolo... De spre ce activități ilegale mai vorbești? Vândutul ierbii, ca-n Christiania?

Care sunt riscurile squattingului?

Riscul cel mai mare pentru orice squater e să te dea afară. Asta s-ar putea întâmpla oricând.

Care sunt planurile tale în acest domeniu?

Visul mare e să ți se legalizeze prezența în squat. Aș mai dori să ajungem să squatăm tot Chișinăul, să avem o rețea întreagă de squaturi în tot orașul, după aia în toată țara. Ar fi frumos, nu?

text: **Natalia GRAUR și Anatolie JURAVELI**

do not want to stop just at this building. We want to transform this squat into an alternative, self-managed social-cultural centre.

In general, squatting is a non-profit thing. Where do you intend to get money to maintain these spaces?

We use our own money. However, we do not need many of those. We try to use any material at hand and anything that we might find on the streets, around garbage bins and so on. We also try to recycle materials that people discard. From chairs to boards. As soon as the squat will begin to function, money will be made from events to be staged here. We have no intention to make profit ourselves, all the money will be used to maintain the squat.

The squats are usually referred to as being illegal ...

Well, squatting is indeed a semi-legal activity, in some countries even illegal. But in Moldova the law is good. Although, I would amend the “usucaption law,” by reducing the period that is stipulated there ... What other illegal activities are you talking about? Selling grass, like in Christiania?

What are the risks of squatting?

The highest risk for any squatter is to be kicked out. That could happen anytime.

What are your plans in this area?

My biggest dream is to see the presence in the squat legalized. I would also like very much to squat the entire Chisinau City, to build an entire network of squats all over the city, and further on across the country. Wouldn't that be nice?

text: **Natalia GRAUR & Anatolie JURAVELI**

translation: **Cristina ISPAS**

Squat 73, Chișinău, 2010, foto: Vladimir US

■ european cultural foundation

cultura tinerilor, artă
și politici culturale

[Oberlist]

youth culture, arts
and cultural policies

Portal informațional pentru artă și cultură din Moldova

Pentru abonare expediați un email la adresa ober@emdash.org cu subiectul 'abonare [Oberlist]' mai multe detalii aflați la: <http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist>

Information gateway for arts and culture from Moldova

If you wish to subscribe send an email to ober@emdash.org with the subject 'subscribe [Oberlist]' for more details go to: <http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist>